

A VOZ REVELADA DE MARICA CAMPO

Por EMÍLIO XOSÉ ÍNSUA

A publicación en 1992 do poemáreo *Tras as portas do rostro*, en Bahía Edicións, cun limiar de Manuel María, deu-nos a oportunidade de coñecer unha voz literaria de grande calidade e de meirande emoción. Trata-se dunha muller, MARICA CAMPO, que até ese intre só deixara constancia da súa produción en certames "menores", como "Meigas e Tragos" de Sárria ou "O Facho" da Coruña. Nacida no Val do Mao, no Incio lugués, e residente desde hai anos na Regueira-Xove, onde traballa como mestra, Marica Campo demorou até o límite a publicación duns poemas que, á postre, resultan ser dunha calidade e fondura impresionantes, ideais para quen goste da poesía en carne viva, directa e humana, lonxe dese esteticismo vácuo e palabreiro que inundou certa poesía galega nos últimos tempos. Esta sección abre-se hoxe para facer unha lectura desde a sensibilidade humanista e ecolóxica deste poemáreo.

A terra natal da autora, o Val do Mao, inspira o poema que abre o libro. Hai ao comezo unha especie de evocación-invocación máxica da paisaxe, que chega ao recordo polo saibo dunha mazá:

**"Polo zume agridoce das reinetas
acode a mín o Val e sortilexio"(...)**

Marica dirixe a súa voz á paisaxe, solicitando dela un consolo, un bálsamo de candor, de espontaneidade e alegría, en contraste coa perspectiva desde a que fai a evocación, marcada pola soidade, a tristura, a desazón:

**(...) "Burla o tempo comigo
e faremos o leito no colo das montañas,
vestiremos co verde dos carballos,
cinguiremos o van de madresilvas,
encheremos o alento de amorodos
e cereixas e arandos doutros días"(...)**

Sen embargo, a propia evocación do Val do Mao acabará alimentando esas sensacións desoladoras das que partía a autora, pois unidos ao recordo do val están a nenez feliz xa perdida ou o primeiro amor, agora tan distante. Ao final, o apelo ao Val é a procura dunha testemuña para a desolación da poeta:

**(...) "Olla a miña pantasma: come lilas,
pálidas lilas
mortalmente ancoradas nalgún libro."(...)**

Este ton melancólico, triste, desgarrado por momentos, predomina no libro e empapa aqueles poemas onde se traslucen vivencias amorosas. Hai ecos rosalianos evidentes nesta vertente poética da Marica Campo. A soidade, produto do desencontro,

debusca-se de maneira admirábel utilizando elementos moi comúns na poesía romántica do XIX (o paraíso, o sol, a lúa, as aves nocturnas...), pero agora nestes versos postos ao servizo da sinceridade, non do ademán afectado:

**"Non entraremos da man no paraíso.
Amas a quentura do sol
máis que a luz doente da lúa.
Non entraremos da man
na mesta terra das madresilvas novas.
Alí onde a fervenza
deita un silencio poboado de arelanzas
agardo coa noite-compañeira
o berro frío das nocturnas mouras."(...)**

O íntimo desasosego da poeta presenta-se-nos en ocasións como unha imperiosa necesidade de fuxir dos espazos que tollen e apreixan a existencia. A casa cunha única fiestra aberta simboliza esa situación vital de encerramento, sen apenas saída. A autora fala con desesperanza, pois semella que o único que resulta posíbel facer é:

**(...) "Fitar as pegadas dos outros que tamén debruzaron o seu
abafo**

**pola fiestra aberta
para formar un coro
subterráneo
que cantarola
un son de follas podres
nun devalar de río amuruxado."(...)**

Tamén gostaría a autora, dado o seu estado de ánimo, vencido e desalentado, borrar do recordo o florecer da paixón e do sen-

MARICA DO CAMPO

timento, simbolizado, máis unha vez, na rosa:

(...)“Se puidese esquecer
o reventar da rosa,
luxuria dunha terra
que os dous tripamos
xuntos”(...)

Como consecuencia, a poesía de Marica acaba por veiculizar unha mensaxe de estoicismo, de soidade resignada e asumida, anque non sen dor. Fica sómente a esperanza

dunha vellez, dun outono vital, pragado de evocacións con sentido:

(...)“Cando se murchen as lilas
e os outonos
pinten cardoxas viñas subterráneas
onde hei cortar acios de tempo ido
amarei,
amarei a quen pregunte
pola derradeira sorte das pombas.”(...)
(...)“Agora que xa é tarde
e o inverno baixa medo polos perfís do agoiro
procuro entre as derrotas as mapoulas que foron
incendio no verán.”(...)

Esta resignación ou asunción converte-se en forza, en empuxe para afrontar e rebater a tristura doutros semellantes, a dunha amiga, por exemplo:

“Non me morras, amiga, que aínda é cedo a morte.
Non devales no limo amarelo da derrota,
non inventes a sombra, esquece a misa negra.
Imos buscar a vida, coroala de vida,
mordela e que nos morda, querela e namorala.
Olla a vida, esa deusa que oficia a cerimonia
de si mesma en altares tan grandes coma o mundo.”

Talvez por este motivo, por momentos atravesan os versos da nosa poeta luzadas de esperanza, afirmacións categóricas de optimismo e de confianza:

“-Bate, corazón,
que un día
o sol quentará esta terra.”

ou a consciencia ardente de que nada do vivido foi en vao e de que o xogo de “perdas e regresos” é o verdadeiro, por máis que contradictorio, sentido da existencia:

“Quen se hospedou na casa do amor por unha noite
coñece a sombra e masca ardida cinsa moura
e cingue o van coa hedra da soidade grande.
Pero garda memoria dos días da fartura,
os das horas fugaces que poboaron as veas.
Nun ritual ferido de perdas e regresos
bica-zuga a lembranza, bica-zuga a lembranza
coma quen acha vida bebendo solimán.”

En APOTEOSE DA HEDRA, poema considerado pola (xunto ao Manuel Maria) prologuista Pilar Pallarés como un dos máis significativos do libro, a nosa autora Marica Campo emprega o simbolismo das flores para exprimir os estados de ánimo. Despois de desbotar todas aquelas flores que non acaen ao momento anímico que atravesa, elixe a hedra como a que mellor representa a hora de olvido, abandono e soidade que rexe o seu espírito:

“Que non chegue a glicinia escoando nostalgia
nin a rosa vermella encendendo o recordo.
Non traia a madresilva o mel á lingua amarga,
non veña a acacia e pinte de arrecendo a memoria.
Non diga a lila o laio dos días esvaídos,
que non alce a camelia a paixón entre a chuvia.
Non a letal adelfa, non o xasmin de febre,
non a hortensia, a petunia,
o amarelle, o magnolio.
Flores non.
Hoxe é a hora da hedra, (...)”
Vive en min, ouh hedra,
porque o teu nome é o mesmo do olvido
e só olvido anceia quen coñece
o rostro inexorable da distancia.(...)
Preciso da túa lingua vexetal entre os dentes
para louvarte dende a desmemoria.
Preciso da túa lingua vexetal entre os dentes
para catar o teu viño sen remorso.
Preciso da túa lingua vexetal entre os dentes
para cuspir o veneno da culpa.
Ven victoriosa, señora das derribas,
ven amazona en egua cara ó vento.
ven en celo, vizosa ven en saiba,
ven selagre en cobras voracísimas.
Di o meu nome, bautízame de sombra,
escribeme o epitafio sobre os muros
e amareite sen min eternamente,
sen mester da palabra polos séculos.”

Noutro dos poemas de Tras as portas do rostro, Marica Campo quer identificar-se coa gaivota que chia tristemente na praia:

“Chía o teu desespero, ouh tecelá de néboas,
salgada sombra branca, gaivota, miña amiga.
Curvándote nas ondas escóate nas augas
como unha bagoa acesa(..)
Coñezo a túa tristura
a mágoa transmigrada de gaivota a gaivota
dende que o mundo é mundo.
Pescudo as túas pegadas fuxidías na area
eu, que levo naufraxios, coma ti, nas meniñas.”

Entre os poemas que se inclúen no libro, destacaremos dous onde a referencia á natureza está moi presente. O primeiro é TERRA BRAVA, título que coincide co do libro do escritor Ánxel Fole, a quen o poema vai adicado. Pertencen a este poema os seguintes versos:

“Souben eu dunha terra de xestas e de lobos
onde a lúa xemía polas noites xabreiras.

A observación de aves, unha actividade divertida.

Por **Bruño Fraga Bugallo**

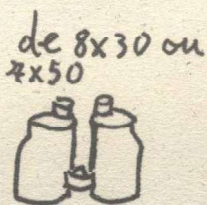
(Coléxio, Eusebio da Guarda, 5º Curso)

As aves, eses seres que voan polos nosos campos e cidades, que sempre podémos ollar perto de nós, son uns animais preciosos, que nos permiten disfrutar deles, observándoos. ¿Cómo?, pois é moi sinxelo, como ides ver.

Material necesario

Uns **prismáticos** son moi útiles; por un precio asequíbel podedes acadar uns decentes, e malo será que nun cumpleanos ou celebración semellante, non vos caiga algún. Os modelos preferíbeis son os de 7x50 ou 8x30. Eu teño un 10x50 e aínda que vale, é bastante latoso para o axuste.

Un **caderno de campo**. Vale calqueira block ou libreta, pero o máis práctico para utilizar é un block pequeno, de peto, pois para andar movendo-te e utilizar os prismáticos, unha libreta grande resulta moi incómoda. No caderno debes apuntar as observacións que fagas, a súa data, tempo e lugar; os debuxos axudan moito e podedes revisar as anotacións e debuxos na casa. ¡Ah!, ¡Claro!, non esquezades o lápiz e a goma.

→ Caderno de campo

Unha **mochila**, vella, pero resistente e ampla, na que leavedes unha boa, e actualizada, **guía de aves** e demais materiais que podades precisar, un bocata, un sobre para gardar plumas, unha gorra, ... Se o caderno de campo é grande, levade-o dentro; se fose pequeno pode ir no peto da vosa trenca ou pantalón. Tamén debes ter en conta a roupa, que debe ser cómoda resistente e de cores apagados (verde, marrón,...)

Entre as diversas guías que hai nas librerías, vos recomendo a *Guía das Aves de Galicia*, da que son autores X.M.Penas Patiño, Calros Pedreira e Calros Silvar, publicada por Bahía edicións.

Xeito de observar

Aínda que podes observar cando queiras, as mellores horas para face-lo son á mañán cedo e ao solpor. Debes procurar, cando estas observando unha Ave, que o vento

(ven da páx. 34)

Eu souben dunha terra que percorría a chuvia
petando nos tellados como ánima en pena,
a mesturar os soños coa cansera dos días
que enxugaba a memoria fuxidía do vento."

Finalmente, Marica adica un poema á figura de Emily Dickinson, a quen define con estas metáforas cheas de natureza:

"Gándara baldeira
baixo un ceo baldeiro:
soñabas con ser fraga
nun lecer de paxaros
ou froital horto verde
ou centeeira loira
na calor da seitura."

che veña de fronte, para que non te ulan; agacha-te detrás dunha árbore ou arbusto, ...; intentade non ir moi cargados, para movervos con mais liberdade e non facer ruido.

Cousas para observar e apuntar

Hai moitas posibilidades de observación, segundo o momento e interese. Se queres identificar a Ave é preciso que te fixes nalguns rasgos básicos:

- a forma de vó (en círculo, en zig-zag,...)
- o tamaño relativo, a cor, o canto, o peteiro,..., tamén é útil, cando xá vaia un coñecendo algo,

fixar-se nas diferencias sexuais e de idade. Quizais hai rasgos que ti observes e non veñan no libro, isto é moi importante que o anotes no teu caderno de campo.

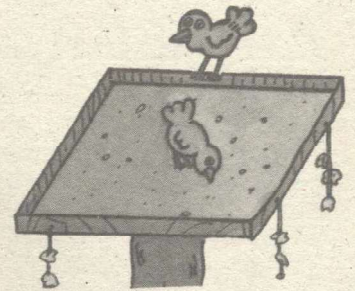
Coas Aves podedes tamén realizar algúns interesantes experimentos. Propono-vos un sinxelo e que mola, un experimento sobre alimentación de paxaros.

Material preciso:

- Táboas para construír comedeiro.
- Cacahuets, pipas, frangullas de pan, baías,...
- Prismáticos, se se pode.

É doado examinar cómo se alimentan os paxaros. Para a proba podemos construír un comedeiro, co que, tamén,

axudamos á alimentación destas Aves. Para a nosa experiencia vai unha pequena táboa suxeita dunha árbore e nun sitio algo protexido pero que permita a observación.

No comedeiro situamos a comida (cacahuets, pipas, frangullas de pan, baías,...), apuntando nun papel, no que se anotarán os resultados:

	Número ao principio	Número ao remate	Comidos
Cacahuets			
Pipas			
Frangullas			
Baías			

ALIMENTOS

Durante un tempo observamos e despois contamos os **alimentos** consumidos, o que permite coñecer os **preferidos** por estes animais.

ALIMENTOS/PAXAROS

A experiencia pode completarse se distinguimos os principais tipos de paxaros que acoden a comer; neste caso podiamos engadir outra anotación, indicando o número de **alimentos que consume cada especie**, co que saberiamos algo sobre o gusto alimenticio de cada unha destas Aves. ■

Vacacións pola Paz

ESCOLIÑA INFANTIL DE ARTES PLÁSTICAS

CURSOS DEPORTIVOS DO VERÁN

CAMPAMENTO CICLOTURISTA

ITINERARIOS "COÑECER OLEIROS"

"COÑECER OLEIROS" EN BICI

ACTIVIDADES XUVENIS

VERÁN • 94

• O • B • R • A • D • O • I • R • O • S •

mini-mini campamentos ... para os peticionados

Itinerario Marítimo "PARDELAMIGA"

Viaxe a Praga

CAMPOS DE TRABAJO NA NATUREZA

FUNDACIÓN MUNICIPAL DE CULTURA
CONCELLO DE OLEIROS